

**SHAHARLARDA YO'L HARAKATINI SAMARALI TASHKIL
ETISH YO'NALISHLARI**

A.Abduxoliqov

Magistrant

J.Mannonov

NamMQI PhD.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7697692>

Anotatsiya. Yirik shaharlarda transportni rivojlantirish strategiyasi jamoat avtomobil transportining shaxsiy avtomobil transportiga nisbatan imtiyozini ta'minlashga va shaharda avtomobil transportidan foydalanishni kamaytirishga qaratilgan. Shundan kelib chiqqan holda ushbu maqolada yirik shaharlarda, jumladan, Andijon shahrida yo'l harakatini tashkil etishdagi muammolar va ularning yechimi bo'yicha takliflar ko'rib chiqilgan.

Tayanch so'zlar: yo'l harakat; transport oqimi; xavfsiz harakat, jamoat transporti.

Yo'l harakatini tashkil etish - transport vositalari oqimini maksimal darajada yo'ning geometrik o'lcham imkoniyatlaridan foydalanib, uning har xil bo'laklarida xavfsiz harakat tartibini va yuqori o'tkazish qobiliyatini ta'minlashga qaratilgan tadbirlar tizimidan iborat. Yo'l harakatini tashkil etish tamoyillari transport oqimini to'g'ri yo'naltirishga, kerak hollarda ulami tezliklar bo'yicha guruhlarga ajratishga, har bir yo'l bo'lagi uchun ratsional tezliklarni belgilashga, haydovchilarga o'z vaqtida harakat marshruti va yo'l sharoiti to'g'risida axborot berishga qaratilgan. Yo'l harakatini tashkil etish tamoyillari transport oqimini to'g'ri yo'naltirishga, kerak hollarda ularni tezliklar bo'yicha guruhlarga ajratishga, har bir yo'l bo'lagi uchun ratsional tezliklarni belgilashga, haydovchilarga o'z vaqtida harakat marshruti va yo'l sharoiti to'g'risida axborot berishga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan so'ng iqtisodiy o'zgarishlar hayotga izchil joriy etila boshlandi. Chunonchi, avtomobil ishlab chiqarish sanoati yo'lga qo'yildi, yo'l qurilishi sohasi jadallashtirildi, shuningdek, chet davlatlar bilan savdo aloqalari yuqori darajaga ko'tarildi. Bu esa, tabiiy ravishda respublika avtomobil yo'llarida harakat miqdori yildan-yilga ortishiga olib keldi. Hozirgi va istiqboldagi asosiy masalalardan biri - avtomobil yo'llarida harakat xavfsizligini ta'minlashdan iborat bo'lib, unda yo'l-transport hodisalari, ularda halok bo'luvchilar va tan jarohati oluvchilar sonini, ko'riladigan umumiy ijtimoiy-iqtisodiy zararlarni kamaytirishga qaratilishi zarur.

Namangan viloyat maydoni bo'yicha Farg'ona viloyatidan 1,5 marta Buxoro viloyatidan 9,4 marta, Navoiy viloyatidan 25,8 marta kichik bo'lib, respublika

hududida maydon jihatidan eng kichik viloyat hisoblanadi. Yana shuni aytish kerakki, viloyat hududi Farg'ona vodiysidan o'tgan va kesishgan magistral yo'llar ustida joylashgandir. Viloyat hududidan Qirg'iziston va boshqa tomonlarga boradigan yo'llar o'tgan. Namangan viloyati respublika hududida kichik maydonni egallashiga qaramay, respublikaning 9% ortiq aholisi yashaydi. Yana shuni aytish o'rinliki, Andijon viloyati aholisining zichligi bo'yicha nafaqat respublikada, balki MDH bo'yicha eng zich viloyat bo'lib, 1 km.kv. ga 1.01.2018 yilgi ma'lumotga ko'ra 698 kishi to'g'ri keladi.

Keyingi yillarda shaharda olib borilayotgan yirik qurilishlar uning transport va infrastrukturasi qayta ko'rib chiqishni taqozo qiladi. Shunday ekan, yangi ko'rinishdagi poytaxtimizning ko'chalaridagi yo'l harakatini tashkil etishni ko'rib chiqish maqsadga muvofiq bo'lar edi.

Yo'l harakatini tashkil etish-yo'l-transport harakati xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan tashkiliy-huquqiy, tashkiliy-texnik tadbirlar va avtomobil yo'llarida boshqarish bo'yicha taqsimlovchi harakatlar kompleksidir. Yo'l harakatini tashkil etishning asosiy ko'rinishi avtomobil transport vositasi va piyodalarning yo'l harakatini optimal tashkil etish va takomillashtirish bo'yicha loyihalashtirishga qaratilgan.

Yirik shaharlarda transportni rivojlantirish strategiyasi jamoat avtomobil transportining shaxsiy avtomobil transportiga nisbatan imtiyozini ta'minlashga va shaharda avtomobil transportidan foydalanishni kamaytirishga qaratilgan.

Namangan shahri ko'chalari shahar arxitekturasidan kelib chiqib, asosan radial ko'rinishda joylashgan. Bungi kunda shahar ko'chalarida yo'l harakatini tashkil etish ilmiy-tadqiqot natijalari asosida zamonaviy tashkiliy-texnik vositalar yordamida tashkil etilgan. Andijon shahridagi hozirgi transport va infratransport o'zgarishlarini e'tiborga olib, yo'l harakatini tashkil etishdagi quyidagi takliflar to'g'risida aytib o'tishimiz mumkin:

- shahar hududini ayrim hududlarga ajratib chiqish;
- aholi zich yashash hududlari (bu hudud ichida avtomobil harakati uchun ma'lum cheklovlarning o'rnatilishi lozim)ga ajratib chiqish mumkin. Masalan, Parijda "Avtomobilsiz markaz" dasturi joriy qilingan;
- shaxsiy avtomobillarda shahar markaziga kirish uchun to'lov tizimini joriy etish. Kirish masofasining shahar markazida turish joy masofasiga bog'liq ravishda shaharga kirish uchun belgilangan miqdorda to'lovlarni amalga oshirish yoki avtomobillarni to'xtab turish joyida qoldirish (parkovka qilish) kabi tadbirlar xorij tajribasida amalga oshirilgan. Lekin mazkur tadbirlar bir qancha muammolarni ham yuzaga keltirib chiqaradi. Masalan, shaharga kirish

hududlarida keng avtomobil to'xtab turish joylarini tashkil etish, shahar jamoat transportiga o'tib o'tirish uchun marshrutlarni qayta ko'rib chiqish, barchasi uchun to'lov tizimini ishlab chiqish va h.k.;

– shahar jamoat yo'lovchi transportini rivojlantirish. Shahar jamoat yo'lovchi transporti harakatini xavfsiz tashkil etish usullarini joriy etish. Masalan, shahar jamoat yo'lovchi transporti harakati uchun alohida harakatlanish yo'lakchasini tashkil etish. Bunday tajribani London, Berlin, Los-Anjelos, Sofiya va Moskva shahar ko'chalarida amalga oshirilganini aytib o'tish joiz;

– shahar ko'chalarini takomillashtirish. Yuqori transport zichligiga ega bo'lgan shahar ko'chalarida tezlik yuqori bo'lgan magistrallarni tashkil etish. Lekin bunday shahar ko'chalarini tashkil qilish juda katta ilmiy-loyihaviy ishlarni amalga oshirishni taqozo qiladi;

– yo'l-transport harakati ishtirokchilarini yo'l-transport holatlari to'g'risida axborotlar bilan ta'minlash. Bunday axborot ma'lumotlari avtomobil yo'lining holati, undagi transport vositalarining zichlik holati (tirbandlik), shahar jamoat transporti marshrutlari to'g'risidagi ma'lumotlar va h.k.larni o'z ichiga olishi mumkin. Keltirib o'tilgan axborot ma'lumotlarini uzatish va undan foydalanish bo'yicha qator innovatsiyalar ishlab chiqilgan va joriy etilgan.

Harakat xavfsizligini ta'minlash keng qamrovli tadbirlarni ishlab chiqishni taqozo etar ekan, yuqorida shaharlarda yo'l harakatini tashkil etish bo'yicha qayd etilgan takliflar Namangan shahridagi muammolarning yechimiga ham hissa qo'shadi, deb umid qilamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Махсудов, П. М., Давронова, М. У., Маннонов, Ж. А., & Умаров, Н. Ю. (2016). Вопросы подготовки будущего педагога профессионального образования к методической деятельности. Высшая школа, (5), 36-38.
2. Adashboyevich, M. Z. (2019). The role of innovation thinking in the formation of knowledge. Вестник науки и образования, (10-3 (64)), 70-72.
3. Mannonov, Z. A., & Mannonov, J. (2022). THE ROLE OF INNOVATION THINKING IN THE FORMATION OF KNOWLEDGE. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 1(6), 164-168.
4. Adashboyevich, M. J. (2019). PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL BASIS OF FORMATION OF CREATIVE COMPETENCE IN INNOVATION PEDAGOGICAL ACTIVITY OF TEACHERS OF FUTURE PROFESSIONAL EDUCATION. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 7(10).
5. Adashboyevich, M. J., Qoviljanovich, I. S., Abduvali o'g'li, I. H., & Xabibullaevich, X. U. (2021). Modern Technology Of Surface Hardening Applied

To Parts Of The Car. NVEO-NATURAL VOLATILES & ESSENTIAL OILS Journal| NVEO, 2673-2676.

6. Mannonov, J. A. (2019). Pedagogical and psychological basis of formation of creative competence in innovation pedagogical activity of teachers of future professional education. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences//Great Britain//Progressive Academic Publishing, 7(10), 40-45.
7. Mannonov, J. A. (2019). Pedagogical activities with innovative measurement purpose movement in contract. International Journal of Applied Research.
8. Adashboevich, M. J., Qoviljanovich, I. S., & Fazlitdinovich, S. F. (2020). Collaborative Learning Based on an Innovative Approach. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 23(2), 690-692.
9. Байбаева, М. Х., Химматалиев, Д. О., & Маннонов, Ж. А. (2021). Роль дидактических игр в учебно-воспитательном процессе. В номере, 25.
10. Маннонов, Ж. А., Имомназаров, С. К., Купайсинов, Д. Х. У., & Жамилов, Б. М. У. (2022). ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННО-ТРАНСПОРТНОЙ СИСТЕМЫ И ВОПРОСЫ ИХ ЛОГИСТИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ. Universum: технические науки, (6-3 (99)), 43-47.
11. Mannonov, J. (2018). INDIVIDUAL PROPERTIES FOR INDIVIDUAL EDUCATION. Мировая наука, (5), 64-66.
12. Mannonov, J. A. (2019). Bo'lajak o'qituvchilarning metodik kompetentligini rivojlantirish kasbiy tayyorgarlik darajalarini oshirish omili sifatida. TDPU ILMIY AXBOROTLARI. Pedagogika, 4, 21.
13. Umarjonovna, D. D., & Olimjon o'g'li, O. S. (2022). O'QUV MAQSADLARI IERARXIYASI TARTIBIDAGI DARSNING TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.
14. Джураева, Д. У., & Собиров, М. М. (2022, December). ТЕХНОЛОГИЯ ПОЛУЧЕНИЯ СУСПЕНДИРОВАННЫХ СЛОЖНЫХ УДОБРЕНИЙ С ИНСЕКТИЦИДНОЙ АКТИВНОСТЬЮ. In Proceedings of International Educators Conference (Vol. 3, pp. 175-190).
15. Djuraeva, D. (2010). ADDING THE CRIME OF INTERNATIONAL TERRORISM INTO THE STATUTE OF INTERNATIONAL CRIMINAL COURT: DEFINITION, BENEFITS TO JUSTICE AND OBSTACLES: дис. Central European University.
16. Djuraeva, D. (2010). ADDING THE CRIME OF INTERNATIONAL TERRORISM INTO THE STATUTE OF INTERNATIONAL CRIMINAL COURT:

DEFINITION, BENEFITS TO JUSTICE AND OBSTACLES: дис. Central European University.

17. Djurayeva, D. (2022). EKOLOGIYA VA ATROF MUHIT MUHOFAZASI YO'NALISHIDA TAHSIL OLUVCHI TALABALARGA EKOLOGIYA FANINING O'RNI VA AHAMIYATI. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 1(7), 124-128.

18. Каххаров, А., & Джураева, Д. (2022). ЗНАЧЕНИЕ ХИМИИ В ПОДГОТОВКЕ КАДРОВ В ОБЛАСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 1(6), 88-91.

19. Джураева, Д., & Эргашходжаев, Ш. К. О. (2022). РОЛЬ ЗЕЛЕННЫХ РАСТЕНИЙ В ЗАЩИТЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ. Conferencea, 62-63.

20. Djurayeva, D., & Ikromova, M. (2022). KIMYO LABORATORIYALARIDA DARSLARNI TASHKIL QILISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 1(4), 52-55.

21. Уктамов, Д. А., & Джураева, Д. У. (2020). ПОЛУЧЕНИЕ МИКРОЭЛЕМЕНТСОДЕРЖАЩЕГО НИТРОФОСА НА ОСНОВЕ ТЕРМОКОНЦЕНТРАТА И ВТОРИЧНОГО СЫРЬЯ ГИДРОМЕТАЛЛУРГИИ. Universum: технические науки, (12-4 (81)), 82-85.

22. Mashrapov, Q., Yoqubjanova, Y., Djurayeva, D., & Xasanboyev, I. (2022). THE ROLE OF CREDIT-MODULE SYSTEM IN DEVELOPMENT OF STUDENTS'SPECIALTIES IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 1(6), 332-336.

23. Джураева, Д. У., & Мамадалиев, Ш. (2022). ЗАЩИТА ОЗОНОВОГО СЛОЯ- ЗАДАЧА КАЖДОГО ЧЕЛОВЕКА. Conferencea, 29-31.

24. Отамирзаев, С. О. У., & Джураева, Д. У. (2022). АНАЛИЗ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ПРИ ВЫПОЛНЕНИИ ЛАБОРАТОРНЫХ РАБОТ ПО ХИМИИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(7), 760-765.

25. Umarjonovna, D. D., & Gulomjonovna, Y. Y. (2022). CHALLENGES OF FOOD SECURITY. Conferencea, 505-507.

26. ATAMIRZAEVA, S., & JURAEVA, D. INTERFAOL IN THE ORGANIZATION OF THE SCIENCE OF ECOLOGY USING METHODS. ЭКОНОМИКА, 55-57.

27. Вахриддинов, N., Mamadaliev, S., & Djurayeva, D. (2022). ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ЭКОЛОГИЯДАН ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ. Science and innovation, 1(B8), 10-15.

28. Бахриддинов, Н. С., Мамадалиев, Ш. М., & Джураева, Д. У. (2022). Современный Метод Защиты Озонового Слоя. *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 3(3), 1-4.
29. Шарипов, Ф. Ф. (2019). Цифровое развитие международного бизнеса. In *Приоритетные и перспективные направления научно-технического развития Российской Федерации* (pp. 112-113).
30. Шарипов, Ф. Ф. (2019). Экосистема угольной промышленности Российской федерации. *Путеводитель предпринимателя*, (43), 185-189.
31. Отамирзаев, О. У., & Шарипов, Ф. Ф. (2017). Методика проведения лабораторных занятий с интерактивными методами. *Science Time*, (2 (38)), 270-273.
32. Даминов, А. А., Махмудов, Н. М., & Шарипов, Ф. Ф. (2016). ПРИМЕНЕНИЕ БЕСКОНТАКТНЫХ АППАРАТОВ И ЛОГИЧЕСКИХ ЭЛЕМЕНТОВ В СХЕМАХ УПРАВЛЕНИЯ ЭЛЕКТРОПРИВОДАМИ. *Science Time*, (11 (35)), 143-147.
33. Даминов, А. А., Атамирзаев, Т. У., Махмудов, Н. М., & Шарипов, Ф. Ф. (2017). ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ АВТОМАТИЗИРОВАННОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРОЦЕССА ПРОИЗВОДСТВА, ПЕРЕДАЧИ И ПОТРЕБЛЕНИЯ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*, (2-3), 59-62.
34. Мамаджанов, А. Б., & Шарипов, Ф. Ф. (2016). Электр таъминоти тизимига энергия назорати ва хисоблашнинг автоматлаштирилган тизимларини жорий этишнинг самарадорлиги хақида. *International scientific journal*, (1 (1)), 76-79.
35. Махсудов, П. М., Давронова, М. У., Маннонов, Ж. А., & Умаров, Н. Ю. (2016). Вопросы подготовки будущего педагога профессионального образования к методической деятельности. *Высшая школа*, (5), 36-38.
36. Adashboyevich, M. Z. (2019). The role of innovation thinking in the formation of knowledge. *Вестник науки и образования*, (10-3 (64)), 70-72.
37. Mannonov, Z. A., & Mannonov, J. (2022). THE ROLE OF INNOVATION THINKING IN THE FORMATION OF KNOWLEDGE. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 1(6), 164-168.
38. Adashboyevich, M. J. (2019). PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL BASIS OF FORMATION OF CREATIVE COMPETENCE IN INNOVATION PEDAGOGICAL ACTIVITY OF TEACHERS OF FUTURE PROFESSIONAL EDUCATION. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* Vol, 7(10).

39. Adashboyevich, M. J., Qoviljanovich, I. S., Abduvali o'g'li, I. H., & Xabibullaevich, X. U. (2021). Modern Technology Of Surface Hardening Applied To Parts Of The Car. NVEO-NATURAL VOLATILES & ESSENTIAL OILS Journal| NVEO, 2673-2676.
40. Mannonov, J. A. (2019). Pedagogical and psychological basis of formation of creative competence in innovation pedagogical activity of teachers of future professional education. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences//Great Britain//Progressive Academic Publishing, 7(10), 40-45.
41. Mannonov, J. A. (2019). Pedagogical activities with innovative measurement purpose movement in contract. International Journal of Applied Research.
42. Adashboevich, M. J., Qoviljanovich, I. S., & Fazlitdinovich, S. F. (2020). Collaborative Learning Based on an Innovative Approach. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 23(2), 690-692.
43. Байбаева, М. Х., Химматалиев, Д. О., & Маннонов, Ж. А. (2021). Роль дидактических игр в учебно-воспитательном процессе. В номере, 25.
44. Маннонов, Ж. А., Имомназаров, С. К., Купайсинов, Д. Х. У., & Жамилов, Б. М. У. (2022). ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННО-ТРАНСПОРТНОЙ СИСТЕМЫ И ВОПРОСЫ ИХ ЛОГИСТИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ. Universum: технические науки, (6-3 (99)), 43-47.
45. Mannonov, J. (2018). INDIVIDUAL PROPERTIES FOR INDIVIDUAL EDUCATION. Мировая наука, (5), 64-66.
46. Mannonov, J. A. (2019). Bo'lajak o'qituvchilarning metodik kompetentligini rivojlantirish kasbiy tayyorgarlik darajalarini oshirish omili sifatida. TDPU ILMIIY AXBOROTLARI. Pedagogika, 4, 21.
47. Джураева, Д. У., & Собиров, М. М. (2022, December). ТЕХНОЛОГИЯ ПОЛУЧЕНИЯ СУСПЕНДИРОВАННЫХ СЛОЖНЫХ УДОБРЕНИЙ С ИНСЕКТИЦИДНОЙ АКТИВНОСТЬЮ. In Proceedings of International Educators Conference (Vol. 3, pp. 175-190).
48. Umarjonovna, D. D. (2023). Elekt Energetikasi Yo'nalishida Tahsil Oluvchi Talabalarga Ekologiya Fanining O'rni Va Ahamiyati. Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(1), 77-81.
49. Umarjonovna, D. D. (2023). Noorganik Kimyo Fanini O'qitishda Pedagogik Texnologiyalar Va Fan Yangiliklaridan Samarali Foydalanishning Ahamiyati. Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(1), 86-90.

50. Mannonov, J.A. (2019). Bo'lajak o'qituvchilarning metodik kompetentligini rivojlantirish kasbiy tayyorgarlik darajalarini aniqlash omili sifatida. TDPU ILMIY AXBOROTLARI. Pedagogika, 4, 21.
51. Adashboevich, MJ, Qoviljanovich, IS, & Fazlitdinovich, SF (2020). Innovatsion yondashuvga asoslangan hamkorlikda ta'lim. Xalqaro progressiv fanlar va texnologiyalar jurnali, 23 (2), 690-692.
52. Mannonov, J. A., Imomnazarov, S. K., Kupaisinov, D. H. V. va Jamilov, B. M. V. (2022). ISHLAB CHIQRISH VA TRANSPORT TIZIMI FAOLIYATINI TEXNOLOGIK JARAYONLARI VA ULARNING LOGISTIKASINI BOSHQARISH MASALLARI. Universum: Muhandislik fanlari, (6-3(99)), 43-47.
53. Normirzayev, A., Nuriddinov, A., & Mannonov, J. (2018). MTA ishlaydigan tizimlarning tuproqqa ta'siri va ularni baholash. Jahon fani, 5, 515-519.
54. Normirzayev, A., Nuriddinov, A., & Mannonov, J. (2018). MTA ishlaydigan tizimlarning tuproqqa ta'siri va ularni baholash. Jahon fani, 5, 515-519.
55. Adashboyevich, MJ, & Qoviljanovich, IS Abduvali o'g'li, IH, & Xabibullaevich, XU (2021). Avtomobil qismlariga qo'llaniladigan sirt qotib qolishning zamonaviy texnologiyasi. NVEO-NATURAL VOLATILES & ESSENTIAL OILS jurnali| NVEO, 2673-2676.

